

Tyresö kommun
Carolina Fintling Rue
Enhetschef Översiktsplaneringsenheten
08-578 291 23
carolina.fintling.rue@tyreso.se

YTTRANDE

2016-01-14

1 (6)

Diarienummer
2016/KS 0023 006

Kommunledningsutskottet

Svar på remiss om förslag att ansöka om Regionbildning i Stockholms län

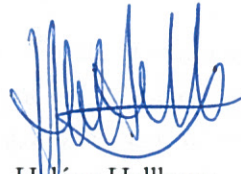
Förslag till beslut

Stadsbyggnadsförvaltningens förslag till kommunledningsutskottet och
kommunstyrelsen

- Stadsbyggnadsförvaltningens skrivelse antas som kommunstyrelsens
svar på remissen om förslag att ansöka om Regionbildning i Stockholms
län

Sara Kopparberg
Förvaltningschef
Stadsbyggnadsförvaltningen

Heléne Hallberg
Avdelningschef
Planavdelningen

Beskrivning av ärendet

Remissen Förslag att ansöka om Regionbildning i Stockholms län kom in från Stockholms läns landsting den 3 november 2015. Stadsbyggnadsförvaltningen fick i uppdrag att utarbeta ett svar på remissen. Förvaltningen är positiv till en regionbildning i Stockholms län under förutsättning att frågeställningarna i remissvaret nedan besvaras.

Bakgrund

I juni 2015 beslutade landstingsfullmäktige att i dialog med länets kommuner pröva frågan om att bilda region. I november 2015 beslutade landstingsstyrelsen att ge kommunerna möjlighet att yttra sig över ett förslag till ansökan om regionbildning.

Landstingets preliminära tidplan är att fatta beslut om ansökan under våren 2016, i syfte att få ett riksdagsbeslut innan sommaren 2017 och att den nya regionen bildas i januari 2018. Övriga län där länsstyrelsen fortfarande är ansvarig för det statliga tillväxtuppdraget (Norrbottens, Västernorrlands och Västmanlands län) har alla ansökt om att bilda region från och med 2017.

Samtidigt pågår ett nationellt arbete på regeringens uppdrag kring ny läns- och landstingsindelning. Indelningskommittén har i uppgift att föreslå en ny läns- och landstingsindelning som innebär väsentligt färre regioner än dagens län och landsting. Uppdraget innebär att om möjligt bilda några nya storlän från 2019 och att hela indelningen vara klar med betydligt färre och större län år 2023.

Den i Stockholms län aktuella frågan om regionbildning handlar konkret om att det statliga regionala utvecklingsansvaret, som omfattar regionalt tillväxtarbete och länsplan för regional transportinfrastruktur, flyttas från länsstyrelsen till landstinget. Länsstyrelsens anslag för tillväxtarbetet i Stockholms län är för närvarande ca 8 mnkr som vid en regionbildning överförs från länsstyrelsen till landstinget. Länsstyrelsen har även personella resurser för uppdraget.

Lagen om regionalt utvecklingsansvar omfattar följande uppdrag:

- Utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling och samordna insatser för genomförandet av strategin.

- Besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete.
- Följa upp, låta utvärdera och årligen till regeringen redovisa resultaten av det regionala tillväxtarbetet.
- Utföra uppgifter inom ramen för EU:s strukturfondsprogram.
- Upprätta och fastställa länsplaner för regional transportinfrastruktur.
- Samverka med länets kommuner, länsstyrelsen och övriga berörda statliga myndigheter samt med företrädare för organisationer och näringslivet.

Länsstyrelsen och Landstinget samarbetar redan idag om den första punkten, att fastställa en strategi för länets utveckling. RUFSS 2010 både är en fysisk regionplan och ett regionalt utvecklingsprogram och därmed fastställd av både landstingsfullmäktige och av landshövdingen.

En överföring av ansvaret för det regionala utvecklingsansvaret innebär ingen formell förändring av kommunernas uppgifter eller ansvar. Det påverkar däremot genomförandet av det statligt reglerade utvecklingsarbetet inom strategiska områden för kommunerna, såsom regional infrastrukturplanering. På längre sikt är frågan om hur ansvars- och uppgiftsfördelningen mellan staten och regionerna kommer att förändras om regionerna blir färre och större och i så fall hur fördelningen ändras.

Remissvar från Tyresö kommun

Kommunerna i Stockholms län samverkar ofta genom KSL. Genom samarbete tar kommunerna ett gemensamt regionalt ansvar. I KSL:s verksamhetsplan för 2016 prioriteras flera områden som är strategiska för regionens utveckling och tillväxt, t ex arbetet med gemensam gymnasierregion, vuxenutbildning inklusive SFI, mottagande av nyanlända och kompetensförsörjning. Mot denna bakgrund är frågan om vem som har det statliga tillväxt-ansvaret relevant för kommunerna och särskilt hur denna aktör arbetar i länet.

Vad är landstingets mål med förslaget?

Det saknas en tydlig målbild för regionbildningen. En sådan skulle underlätta förståelsen av landstingets vilja och ambition bakom ansökan.

Hur involveras kommunerna?

I remissen sägs *"För att landstinget ska kunna fullgöra ett regionalt utvecklingsansvar krävs en utökad samverkan såväl med enskilda kommuner som med deras samverkansorgan KSL och de andra kommunala samverkansorgan som finns i länet"*. I remissen saknas en beskrivning av vilka områden en utökad samverkan ska omfatta och hur den ska förverkligas.

Remissen betonar vidare att *"Kommunerna är tillsammans den klart viktigaste offentliga aktören för regionens utveckling"*.

De lokala förutsättningarna varierar mycket inom regionen. Det avspeglas tydligt i arbetsmarknad och näringslivsstruktur, men även när det gäller tillgången till offentlig service från såväl stat som landsting. De varierande förutsättningarna bör därför prägla det regionala utvecklingsarbetets olika delar, såsom transportinfrastruktur, kollektivtrafik, samhällsplanering och bostadsbyggande, integration, kultur, miljö, arbetsmarknad och andra strategiska frågor.

Landstingets förmåga att inkludera hela regionen i arbetet avgör hur framgångsrikt det regionala utvecklingsarbetet blir. Att ta hänsyn till inomregionala skillnader har stor betydelse för regionens legitimitet och positiva utveckling. Därför är det viktigt att det lokala perspektivet och förutsättningarna ges utrymme i de regionala processerna. Det måste vara ett vitalt intresse för det regionala organet att de kommunala företrädarna deltar i och får inflytande över det regionala utvecklingsarbetet.

Det finns olika organisatoriska lösningar i andra regioner för hur man inkluderar kommunerna i det regionala utvecklingsarbetet och stärker samarbetet mellan kommuner och landsting. I remissen står det att *"Det skulle kunna övervägas att formalisera samverkan mellan kommunerna och den direktvalda regionen"*.

En regionbildningsprocess bör inledas med en gemensam dialog mellan landstinget och länets kommuner. Syftet bör vara att utarbeta och fastställa samverkansformer som är ändamålsenliga utifrån regionens förutsättningar och struktur.

Vilka förutsättningar får tillväxtfrågorna inom landstinget?

Landstinget skriver *"För Stockholms läns landstings del skulle geografin bli densamma som tidigare och de organisatoriska förändringarna behöver inte bli omfattande, eftersom det rör sig om en ren överföring av uppgifter från stat till region, från länsstyrelse till landsting. Däremot skulle övergången till region kräva en förändring av landstingets självbild. Den externa kommunikationen av landstingets roll och uppgifter påverkas givetvis också."*

De regionala utvecklingsfrågorna behöver drivas konsekvent och uthålligt för en fortsatt stark utveckling av Stockholmsregionen. Erfarenheter från andra regionbildningar tyder på att det regionala utvecklingsansvaret riskerar att bli en isolerad fråga i skuggan av hälso- och sjukvård och kollektivtrafik.

Det är oklart om landstinget ser regionbildningen som en viktig möjlighet att ta ett ökat ansvar för regionens utveckling i bred bemärkelse eller om regionbildningen är mer begränsad ur landstingets perspektiv. Landstinget behöver göra tydligt för kommunerna hur tillväxtuppdraget är tänkt att integreras i landstingets styrsystem och organisation.

Samlat ansvar för regional planering och regional utveckling

Ett samlat ansvar hos landstinget för regional planering och regional utveckling bör bidra till tydlighet och ett stärkt hållbarhetsperspektiv. Att det blir en aktör mindre i det regionala utvecklingsarbetet kan öka effektiviteten jämfört med den idag något otydliga ansvarsfördelningen.

Ett samlat ansvar hos landstinget kan samtidigt hämmas av otydlighet mellan statens och landstingens/regionernas ansvar. Det regionala tillväxtansvar som remissen avser är trots allt ett statligt delegerat ansvar som idag regleras genom regleringsbrev.

Kommunerna ansvarar för tillväxtfrågor i ett brett perspektiv och med ett eget mandat, t ex byggande av bostäder och annan samhällsinfrastruktur, utbildning och näringslivsfrågor. Kommunernas planeringsansvar får inte bli otydligt genom att fler nivåer drar i samma frågor. Det riskerar att försena bostadsbyggande och andra strategiska processer.

Remissen pekar på att regionbildningen skulle ge landstinget *"en permanent samlade roll i infrastrukturplaneringen"*. Detta är en viktig fråga för både landstinget och kommunerna. Landstinget svarar för länets kollektivtrafik som är en stark intressent när resurserna fördelas inom länsplanen.

Det är helt nödvändigt att länsplanen svarar upp mot de samlade behoven i regionen. I ett kommunalt perspektiv är det särskilt angeläget att säkerställa avvägningen i planeringsprocessen mellan satsningar på vägnätet i relation till satsningar på spårbunden trafik. God kollektivtrafik drivs både på spår och på vanliga vägar. Det går heller inte att bortse från att merparten av Stockholmsregionens varuförsörjning även i fortsättningen kommer att ske på regionens vägar, när väl varorna har nått regionen oavsett om detta sker per järnväg eller per båt.

En statlig myndighet eller ett direktvalt politiskt styrt organ?

Kommunerna värnar den kommunala självstyrelsen, vilket stöder grundinställningen att regionala och lokala utvecklingsfrågor bör hanteras av ett direktvalt politiskt organ i stället för av en statlig myndighet. Länsstyrelsen driver i många avseenden ett bra tillväxtarbete men måste samtidigt ta hänsyn till den nationella politiken och statliga uppdrag inom andra områden.

Landstinget skriver att det i storstadsregionen verkligen behövs *"en erkänd, stark och välfungerande regional företrädare"*. Kommunerna tar ett brett ansvar och samverkar gärna med andra organisationer när så krävs för att förbättra för medborgare och näringsliv. Kommunerna vill inte bli företrädare utan att ha gett sitt mandat. För att en regionbildning i Stockholms län ska bli lyckosam behöver förtroendet mellan kommunerna och landstinget utvecklas och vårdas genom konkret samverkan och ömsesidig respekt. Därför är det mycket viktigt att de frågor om kommunernas medverkan i tillväxtarbetet och vilka förtätsättningar arbetet får inom landstinget, som nämnts ovan, får en genomtänkt lösning om vilken enighet måste råda mellan landstinget och kommunerna.